

заходів із фокусом на можливе виникнення напружень, а також їх деескалації. На етапі після проведення мирного зібрання (за наявності можливості) підведення підсумків із організаторами та учасниками заходу, отримання відгуків, які допоможуть вдосконалитись та створити базу для подальшого співробітництва.

«Поліція діалогу» ефективна, якщо адаптована та пристосована до особливостей тієї суспільної середовища де вона несе службу. Не існує спеціального, безпомилкового методу організації служби.

На жаль не в усіх органах Національної поліції України сумлінно поставились до відбору кандидатів, яких було «призначено» до лав «Поліції діалогу». «Поліція діалогу» це ті працівники, які добре знають громаду, соціум з якими вони працюють, їх проблеми, потреби та мотиви, що на них впливають. Мають постійно збирати та аналізувати інформацію про політичні, соціальні, релігійні, спортивні та інші події, які можуть вплинути на стан правопорядку на території обслуговування.

«Поліція діалогу» повинна бути на постійному зв'язку з представниками місцевих осередків політичних партій, громадських та правозахисних організацій, релігійних організацій тощо та надавати їм інформацію та підтримку в незалежності від того чи планують вони організувати масові заходи. Повинні прибувати на місце заходу одними із перших, створювати контакт навіть коли не має організаторів проведення заходу (спонтанне зібрання), спостерігати та розуміти цілі та наміри учасників.

Враховуючи викладене, треба зазначити необхідність якісного відбору кандидатів до лав «Поліції діалогу», постійного вдосконалення їх навичок комунікації та психології керування натовпом (з обов'язковим залученням фахівців-психологів), організації службової діяльності спрямованої на постійну комунікацію з громадою, навіть якщо відсутні масові заходи на території обслуговування. «Поліція діалогу» не призведе до «ефекту за одну ніч», але ж позитивні зміни відбудуться з часом, якщо будуть побудовані на довірі та прозорості поліцейських дій. Максимальне впровадження кращих європейських практик в діяльність Національної поліції України позитивно вплине на рівень організації та охорони публічного порядку та публічної безпеки на території держави.

1. Угода між Україною та Європейським Союзом щодо статусу Консультативної місії Європейського Союзу з реформування сектора цивільної безпеки України (КМЄС в Україні), Угоду ратифіковано Законом №142-VIII від 04.02.2015. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_012#n2

Юлія СІНИЦІНА
доцент кафедри економічної
та інформаційної безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат технічних наук, доцент

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

У сучасних умовах глобалізації кожна країна прагне до політичної та економічної незалежності. Для досягнення цього результату важливим постає питання про теоретичні основи державного управління розвитком національної безпеки, визначення ролі та місця інформаційної безпеки в загальній системі механізмів державного управління забезпечення національної безпеки України. В реаліях сьогодення спостерігається тенденція щодо впливу загрозливих чинників на діяльність держави, що може призвести до зниження рівня політичної, економічної та інформаційної безпеки України, а також значно вплине на національну безпеку країни загалом.

Значний внесок у дослідження суспільних відносин в межах розвитку науки державного управління в останні десятиріччя зробили такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як В. М. Шаповал, В. Б. Авер'янов, В. Г. Афанасьєв, В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній, Г. В. Атаманчук, Н. Р. Нижник, Г. П. Ситник, В. В. Тертичка, Д. Н. Бахрах, О. Ю. Оболенський та ін.

Основна кількість наукових досліджень присвячена вирішенню загальних проблем

державного управління: політичному аналізу в галузі державного управління; економічним аспектам управління науково-технічним прогресом; організаційно-правовим засадам державного управління (ухваленню управлінських рішень, удосконаленню кадрового забезпечення державної служби) та інформаційній безпеці.

Водночас провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, В. О. Шамрай, Е. І. Скакунов, К. С. Гаджиев, Г. Г. Почепцов, А. А. Прохожаєв, С. В. Смульський, Г. М. Перепелиця тощо присвятили свої дослідження вирішенню комплексної проблеми забезпечення національної безпеки та її складовим, що пояснюється підвищеною актуалізацією проблеми забезпечення національної і міжнародної безпеки, загостренням глобальних проблем безпеки.

Наповнення терміна «безпека держави» за своїм змістом було розпочато ще у XVIII столітті. Саме в цей час починається суттєвий етап розвитку національних держав в Європі. Окремі елементи концепції національної безпеки були відображені у роботах Дж. Медісона. Положення концепції безпеки у своїх роботах сформулював У. Ліппман [1]. У межах концепції національної безпеки розглядається, насамперед, забезпечення самого існування держави, дотримання її суверенітету та територіальної цілісності, а також здатності адекватно реагувати на будь-які реальні і потенційні внутрішні та зовнішні загрози.

Щодо цього У. Ліппман [1] зазначав, що станом безпеки держави можна визначити такий стан, коли їй не доводиться поступатися власними інтересами для уникнення війни, і вона може адекватно захистити себе військовим способом.

У сучасних умовах цифрової трансформації кожна країна прагне до інформаційної незалежності. Зокрема, саме для досягнення цього результату важливим постає питання про теоретичні основи державного управління розвитком національної безпеки, визначення ролі та місця інформаційної безпеки в загальній системі механізмів державного управління забезпечення національної безпеки України.

В Україні виконано на високому рівні велику кількість наукових досліджень, присвячених окремим питанням інформаційного та правового регулювання національної безпеки. Проте у вітчизняній науці державного управління до цього часу не здійснено комплексних досліджень, які б розглядали теоретичні основи державного управління розвитком національної безпеки. Отже, виникає питання всебічного розгляду теоретичної основи та практичних аспектів державного управління інформаційної безпеки країни.

Концепція національної безпеки розглядалася лише як один із підходів до вивчення проблем безпеки, який не є всеосяжним. Ця концепція використовується більшістю держав і залишається однією з найбільш необхідних під час вирішення проблем забезпечення безпеки держави. У межах концепції національної безпеки розглядається, передусім, здатність адекватно реагувати на будь-які реальні й потенційні внутрішні та зовнішні загрози.

Згідно з Концепцією національної або державної безпеки виділяємо три основні види загроз безпеці, а саме: глобальні, регіональні та локальні; зовнішні та внутрішні; реальні і потенційні (рис. 1).

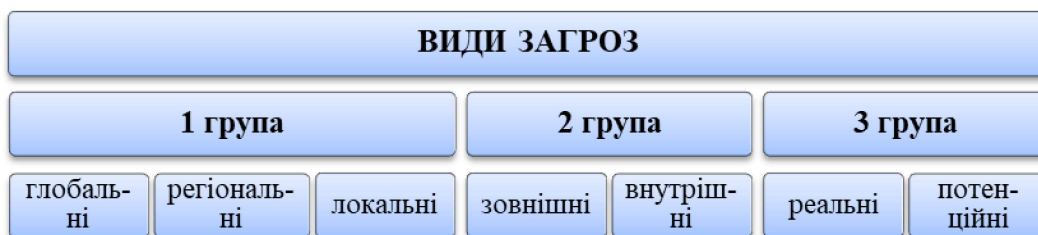

Рис. 1. Види загроз у межах національної та державної безпеки

Основною метою розробки і прийняття концепції національної безпеки держави є правове закріплення політичних прагнень у нормативному документі, в якому окреслюються пріоритетні напрями щодо запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам, визначається комплекс заходів і засобів щодо їх реалізації. Крім вищезгаданого, концепція національної безпеки держави, по суті, визначає основні напрями реалізації загальнодержавної зовнішньої і внутрішньої політики [2].

Концепція національної безпеки передбачає здійснення організаційних заходів з відповідних напрямів, а саме: забезпечення територіальної цілісності і недоторканності держави від внутрішніх і зовнішніх загроз; створення гарантій захисту від зовнішнього

втручання у внутрішні державні процеси; побудову системи запобігання потенційним загрозам наявному становищу держави у світовому співтоваристві (рис. 2).

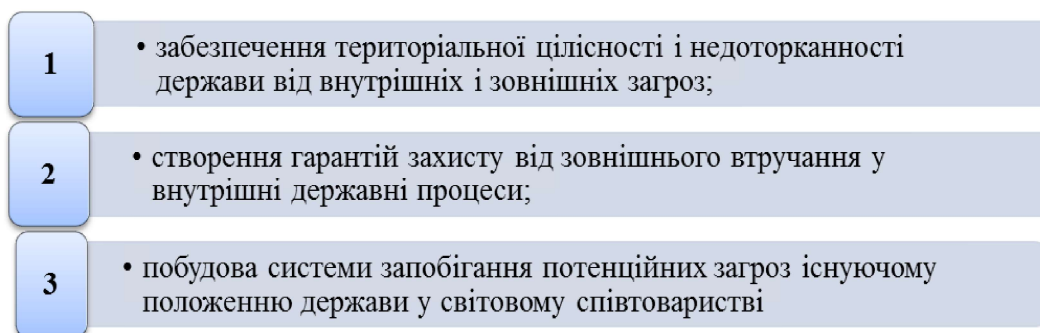

Рис. 2. Напрями організаційних заходів згідно з Концепцією національної безпеки

Найпотужнішим впливом для забезпечення національної безпеки України в епоху цифрової трансформації має інформаційний вплив, що здійснюється через глобальні, локальні та соціальні інформаційні мережі. Саме тому інформаційна безпека є системоутворюючим чинником, яка поєднує в єдиному інформаційному просторі всі інші складові сфери безпеки держави та нації, що визначає головне місце у загальній структурі безпеки.

Актуальні питання інформаційної безпеки є складними та багатоглядними, що зумовлює необхідність дослідження та узагальнення наукових праць представників різних галузей юридичної науки. Окремі аспекти правового регулювання інформаційної сфери стали об'єктом наукового дослідження українських і закордонних дослідників, зокрема В. Цимбалюка, І. Бачило, О. Кохановської, Е. Макаренко, Р. Калюжного, Т. Костецької, І. Арістової та інших.

За результатами ретроспективного аналізу до основних досліджень стосовно вивчення проблеми забезпечення інформаційної безпеки можна віднести наукові праці А. Селіванова, В. Гурковського, В. Копилова, В. Ліпкана, Н. Нижник, М. Швеця, Б. Кормича, О. Золотар, В. Настюка.

На небезпечності загроз інформаційній безпеці наголошує Г. Сашук: «Ураховуючи той факт, що під впливом інформаційних атак може цілеспрямовано змінюватися світогляд і мораль як окремих осіб, так і суспільства загалом, нав'язуються чужі інтереси, мотиви, спосіб життя, на перший план впливає аналіз сутності й форм виявів сучасних методів прихованого агресивного впливу, вияву дій, що мають цілеспрямований агресивний характер і які суперечать інтересам національної безпеки» [3].

Система забезпечення інформаційної безпеки – одне з основних завдань державної та національної безпеки, адже велика частина зовнішніх інформаційних загроз фактично є різновидом воєнних загроз. Сучасні інформаційні загрози є високоорганізованими та системними, які можуть завдавати суттєвих збитків національним інтересам, тому протидіяти їм також можна лише системно [4]. Джерелами загроз при цьому можуть бути людина, технічні пристрої, моделі, алгоритми, програми; технологічні схеми обробки; зовнішнє середовище тощо [5]. Розглядаючи ризики цифрової трансформації у широкому сенсі, можемо виділити як мінімум чотири головних об'єкти, вплив на які (і забезпечення безпеки яких) буде найістотнішим чином впливати на подальший розвиток суспільства. Цими об'єктами є: людина, технологія, інформація та економіка [6].

В умовах цифрової трансформації інформаційну безпеку треба розглядати тільки з позицій системного підходу. Інформаційні системи мають ієрархічну побудову з наявною підсистемою активних дій в інформаційному просторі. Водночас проблема побудови цілісної системно структурованої та реально функціонуючої системи захисту інформаційної безпеки з усіма необхідними підсистемами, які б виконували всі функції забезпечення інформаційної безпеки і ведення інформаційної боротьби в умовах інформаційної атаки, в Україні досі є актуальною. Зі свого боку, науково-методологічний апарат щодо побудови та функціонування системи захисту інформаційної безпеки, як і законодавчі основи створення і функціонування єдиної загальнодержавної системи захисту інформаційної безпеки, потребує постійного опрацювання.

Також інформаційна безпека є складним, системним, багаторівневим процесом, на стан та перспективи розвитку якого мають безпосередній вплив зовнішні та внутрішні

чинники. До найважливіших зовнішніх та внутрішніх чинників інформаційної безпеки можна віднести: політична обстановка у світі; наявність потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз; стан і рівень інформаційно-комунікаційного розвитку країни; внутрішньополітична обстановка в державі (рис. 3).

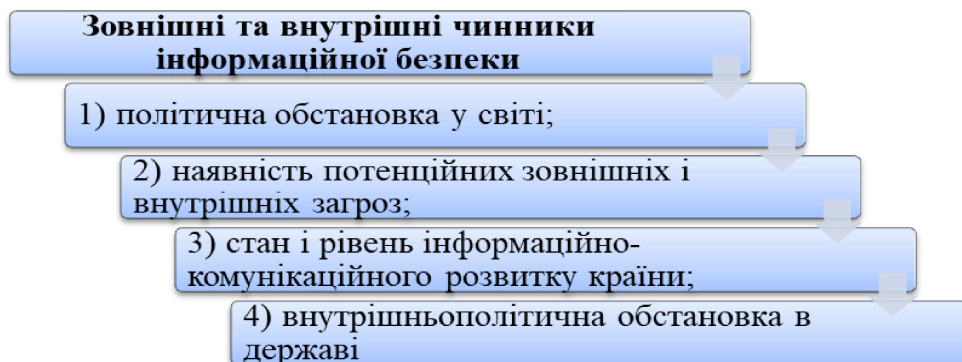

Рис. 3. Вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на інформаційну безпеку країни

Інформаційна безпека є складною, динамічною, цілісною системою, складовими якої є підсистеми безпеки особистості, держави і суспільства, якісна визначеність якої – це здійснення захисту життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави та забезпечення їх конкурентоздатного та прогресивного розвитку. Саме системна інформаційна єдність основних складових компонентів визначають національну безпеку та високий рівень державного управління країни. Інформаційний складник становить головний елемент гібридної війни проти України, що створює реальні загрози національній безпеці. Тому за умови швидкого формування й розвитку інформаційного суспільства в Україні особливого значення набувають проблеми інформаційної безпеки, передусім протидія інформаційним загрозам. Зважаючи на вище згадане, можна зробити висновок, що інформаційна сфера стала головним чинником життя суспільства й активно впливає на стан політичної, економічної, оборонної та інших складових частин безпеки України.

1. Lippmann W. Public opinion. N.Y., 1922. 427 s.
2. Стрельбицький М. П. Державність та національна безпека України. *Державна виконавча влада в Україні: формування та функціонування: Ч. 2*. Київ : УАДУ, 2000. С. 17–39.
3. Сашук Г. Інформаційна безпека в системі забезпечення національної безпеки. *Бизнес и безопасность*. 2014. № 1. С. 46–50.
4. Богданович В. Ю., Ворович Б. О., Марко Є. І. Інформаційна безпека як основа воєнної безпеки держави та суспільства. 2018. № 3 (64). URL : <http://znpcvsd.nuou.org.ua/article/view/168924>
5. Хмелевський Р. М. Дослідження оцінки загроз інформаційній безпеці об'єктів інформаційної діяльності. *Сучасний захист інформації*. 2016. № 4. С. 65–70.
6. Синиціна Ю. П., Станіна О. Д. Питання інформаційної безпеки організації в умовах діджиталізації. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали V Міжнародної науково-практ. конф., м. Дніпро, 12 березня 2021 р. Дніпро, 2021. С. 187–191.

Дмитро БУЦЬКИХ

аспірант кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

ЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ В УБЕЗПЕЧЕННІ ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

У цей час відсутність належної уваги на державному рівні до проблем охорони водних ресурсів призвело до того, що екологічний потенціал водного фонду України за всю історію його експлуатації в якісному плані виявився ґрунтовно підірваним. Поряд з